

EPIKURUS (42) *sb m*

epikurus (22), **epikur** (5), **epikurusz** (1), epikurus *a.* epikur (14); epikurus *BielŻyw* (5), *RejWiz* (14), *Mącz* (2), *StrykKron*; epikur *KrowObr* (2), *SkarKaz* (3); *epiLeop*,

-k- (33) -c- (9)

e *prawdopodobnie jasne*.

sg N Epikurus (20), epikur (3). $\diamond$ *D* Epikurusowi (1). $\diamond$ *A* Epikurusa (1), epikura (1). $\diamond$ *I* epikur(e)m (2). $\diamond$ *pl N* epikurowie (7), epikuruszowie (1) *Leop*, epikury (1) *BielKron*. $\diamond$ *G* epikur(o)w (3). $\diamond$ *I* epikury (1) *SeklKat*, epikurami (1) *GrzegŚm*.

Sł stp, Cn, Linde brak.

1. *n-pers* *Eilozof grecki (341 – 270 p.n.e.) przedstawiciel filozofii materialistycznej w epoce hellenizmu; za najwyższy cel życia uważał szczęście indywidualne człowieka, polegające na braku cierpienia i trosk [Epicurus – filozof ateński qui felicitatem hominis in corporis voluptate statuebat Mącz 106c] (23) : Tento Epicurus w tym więcej błędził niż inni filozofowie domniawiając że Bog tych rzeczy nie [prawie, które są na ziemi. BielŻyw 103, nlb 7, 102 żp; młodynienc [...] potkał [...] Epikurufa starego/ kthory nic nie dzyerzał o żadnej powinności/ iedno w rokołzach światá tego pokládał wżytko dobre człowiecze RejWiz A5v; onto Epikurus/ Słychałem ia też o nim iż był latro purus. Máło dzyerzał o cnocie y o tym żywocie/ Ktory nam po tym márnym ma przypásć kłopocie. Iedno rádził káżdemu by w rokołzy światá/ Ták vżywał by bydłę/ po łwe wżytki látá. RejWiz 67v, 20, 33v, 46, 67v, 68 (11);.Mącz 330b, 494b; StrykKron 1; ty ich kácerstwá nie tylo z pogány/ ále y z bełtyámi nas zrownác chca/ y gorzemi niżli Epikur ludzie czynić myślá/ do átheizmu y bełtyáłtwá prowadząc/ áby ludzie ná przyłzły się żywot nieogłádaiąc/ czynili co chcieli. SkarKaz 384a.*

Tytuł (4): BielŻyw 101; Ten trzeci Rozdział zowá Epikurus/ Abowiem then Filozoph nie dzyerzał nicz o nieśmiertelności/ iedno w docześnych rokołzach wżytko błogołáwieńtwo pokládał A tu iest rołpráwá/ iáko o tym rozumieć mamy. RejWiz 19v, A6, 19v.

Zestawienie: »Epikurus ateński« (1): EPicurus Athenśki. Ten acz łie (Iakoż Hyeronimus powiada) litterom nieuczył, á wżdy w nauce barzo biegły był y mądri BielŻyw 101.

2. *Zwolennik szkoły filozoficznej Epikura istniejącej w Grecji i w Rzymie do IV w. n.e.; epicurus Vulg (4) : BielKron 118v marg; Tedy niektorzy Epikuruślowie y Stoikowie Filozophowie gadáli łie z nim [Pawłem] Leop Act 17/18; Tę náukę [o zmartwychstaniu ludzi] mędrscy Atenścy gdy od Páwła S. łyłzeli/ nowym Dyabelśtwem iá názwáli. Stey náuki śmiali się nietylo Epy[c]urowie/ bezbożny ále też y Sáduceuśzowie BiałKaz D4; WujNT Act 17/18.*

3. *Epikurejczyk, wyznawca etyki epikurejskiej, w później jej nadawanym wypaczonym sensie, tzn. uznający użycie zmysłowe i rozkosz za jedyny cel życia ludzkiego i zaprzeczający nieśmiertelności duszy (45) : [zły uczynek jest] Trzimać z Epicury y zynimy cieleśnymi ludzmy/Ktorzi wtim żywocie wżiśtki rokołzy pokládaia/ mowiac iedzmy/ pygimy/ łpymy/ rokołzuimy/ á vżiwaymy/ połmierczy miemazczy [!] zadney rokołzy/ toć iest náłzego Czo tu zażywiemy SeklKat R2v; BibRadz II 98b marg; Cić są Epikurowie/ ktorzy o on żywoth wieczny nic niedbáia/ á świátu/ Diabłu y ciáłu łłużá/ nápełnięni obzerśtwem/ Opilśtwem/ Cudzołóstwem/ Nierzádnosćiami/ Rołkołzámí. GrzegŚm A2v;*

Antykryft [...] zowie nas Nowokrczeńcami/ Epikurami/ ludźmi zápamiętálymi iákobyfmy Bogá/ Niebo/ Zywoth borzyli *GrzegŚm* 28, A2v; *CzechRozm* 171; *SkarKaz* 118b, 384a.

a. obelż. *Rozpustnik, bezbożnik* [*Epicurus pro voluptuario, miasto tego świata człowiek. Item impius – bezduszny, a który się na rozkosz tego świata udal Mącz 106c*] (7) : IElfi małżeństwo iefth rzetz niedobra/ álbo nietzyfta/ álbo iáko thy powiedziałz krześcijánfkie Epikurftwo/ tedyć pan Bog v ćiebie iefth niedobry/ nietzyfty/ y Epikur/ który małżeństwo łam połtanowić ratzył? *KrowObr* 220v, 221v, 222; ktorzy w tym [*w nauce o Trójcy św.*] pismo potwarzáią/ łá ábo Zydowie/ abo Máchometowie/ ábo Epikurowie/ z trzody wieprzow/ wzgárdźiciele Bogá y prawdziwey pobożności *GrzegRóżn* F2v; *RejZwierc* 122v; *RejPosRozpr* cv; [*papież Jan XIII*] był łprołnym Epikurem, cudzołóznikiem, [...] kosterą, myśliwcem, drapielcą *CzechEp* [408].

Cf **EPIKUREUS**

AK